

USTRÓJ HIERARCHICZNY KOŚCIOŁA

KOŚCIÓŁ I PRAWO 3(16) 2014, nr 2, s. 35-51

Krzysztof Białowas

KOMPETENCJE KONGREGACJI SPRAW KANONIZACYJNYCH

Przedmiotem kompetencji Kongregacji Spraw Kanonizacyjnych są wszelkie sprawy zmierzające do beatyfikacji i kanonizacji Sług Bożych w zakresie wyznaczonym przez Biskupa Rzymu. Dlatego w artykule, wraz z uwzględnieniem struktury Kongregacji, zostanie przedstawiona procedura realizacji przysługujących jej kompetencji. Analiza źródeł prawa i literatury będzie poprzedzona ukazaniem genezy Kongregacji, a zakończona taryfikatorem dla procesu rzymskiego zamieszczonego w formie załącznika.

1. GENEZA POWSTANIA KONGREGACJI

Kongregacja Spraw Kanonizacyjnych jest jedną z dykasterii Kurii Rzymskiej, która w zasadniczej formie została utworzona przez papieża Sykstusa V konstytucją apostolską *Immensa Aeterni Dei*¹ z dnia 22 stycznia 1588 r. Wówczas sprawy dotyczące kanonizacji zostały powierzone Świętej Kongregacji ds. Świętych Obrzędów (*Sacra Congregazione dei Riti*). Kongregacja ta przez cztery wieki dzieliła się na Sekcję Kultu Bożego i Sekcję spraw Kanonizacyjnych. Dopiero papież Paweł VI konstytucją

KS. DR KRZYSZTOF BIAŁOWAŚ – postulator rzymski, Parrocchia San Tarcisio, Largo P. Leonardo Bello 12, 00178 Quarto Miglio, Roma (Italia); e-mail: postulatoreromano@libero.it

¹ *Bullarium Romanum*, t. VIII, Augustae Taurinorum 1863, s. 989.

apostolską *Sacra Rituum Congregatio*² dnia 8 maja 1969 r. wyodrębnił z Kongregacji Obrzędów Kongregację Kultu Bożego (*per il Culto Divino e la disciplina dei Sacramenti*) i Kongregację Spraw Kanonizacyjnych. Na strukturę nowej Kongregacji składały się trzy urzędy: Urząd Sądowy³, Urząd Generalnego Promotora Wiary oraz Urząd Historyczno-Hagiograficzny⁴. Jan Paweł II dostosowując Kurię Rzymską do zaleceń Soboru Watykańskiego II, w tym samym dniu, w którym promulgował Kodeks Prawa Kanonicznego⁵, tj. 25 stycznia 1983 r., jednocześnie dokonał reformy Kongregacji konstytucją apostolską *Divinus perfectionis Magister*⁶. Natomiast w konstytucji apostolskiej *Pastor Bonus* z 28 czerwca 1988 r. nadał jej nazwę *Congregatio de Causis Sanctorum*⁷. Aktualnie kompetencje i struktura Kongregacji Spraw Kanonizacyjnych określone są w: konstytucji *Pastor Bonus*, *Ogólnym regulaminie Kurii Rzymskiej*⁸ i w *Regulaminie* tejże dykasterii⁹, a także w instrukcji *Sanctorum Mater*¹⁰.

---

² Paulus PP. VI, Constitutio apostolica *Sacra Rituum Congregatio* in duas Congregationes dividitur, alteram pro Cultu Divino, alteram pro Causis Sanctorum, *Sacra Rituum Congregatio* (8.05.1969), AAS 61 (1969), s. 297-305.

³ Szerzej na temat Urzędu Sądowego zob.: *Le Cause dei Santi. Sussidio per lo "Studium"*, ed. V. Criscuolo, D. Ols, R.J. Sarno, Città del Vaticano 2011, s. 325-349; *Congregatio De Causis Sanctorum Studium*, Città del Vaticano 2004, s. 3-62.

⁴ Szerzej na temat Urzędu Historyczno-Hagiograficznego zob.: *Le Cause dei Santi. Sussidio per lo "Studium"*, ed. V. Criscuolo, D. Ols, R.J. Sarno, Città del Vaticano 2012, s. 129-242.

⁵ *Codex Iuris Canonici auctoritatis Ioannis Pauli PP. II promulgatus* (25.01.1983), AAS 75 (1983), pars II, s. 1-348; *Kodeks Prawa Kanonicznego*. Przekład Polski zatwierdzony przez Konferencję Episkopatu, Poznań 1984.

⁶ Ioannes Paulus PP. II, Constitutio apostolica *modus procedendi in Causarum canonizationis instructione recognoscitur et Sacrae Congregationis pro Causis Sanctorum nova datur ordinatio*, *Divinus perfectionis Magister* (25.01.1983), AAS 75 (1983), pars I, s. 349-355 [dalej cyt.: DPM]; Jan Paweł II, *Konstytucja apostolska „Divinus Perfectionis Magister”*, w: H. Misztal, *Prawo kanonizacyjne. Instytucje prawa materialnego, zarys historii, procedura*, wyd. 2 poszerz. i uzup., Lublin 2003, s. 506-515.

⁷ Ioannes Paulus PP. II, *Constitutio apostolica Pastor Bonus* (28.06.1988), AAS 80 (1988), s. 841-912 [dalej cyt.: PB]; Jan Paweł II, *Konstytucja apostolska „Pastor Bonus”*, w: *Ustrój hierarchiczny Kościoła. Wybór źródeł*, red. W. Kacprzyk, M. Sitarz, Lublin 2006, s. 217-257 [dalej cyt.: UHK].

⁸ *Regolamento generale della Curia Romana*, Libreria Editrice Vaticana 1999 [dalej cyt.: *Regolamento generale*].

⁹ *Sacra Congregatio pro Causis Sanctorum, Normae servandae in inquisitionibus ab Episcopis faciendis in causis Sanctorum* (7.02.1983), AAS 75 (1983), pars I, s. 396-403; Kongregacja Spraw Kanonizacyjnych, *Normae servandae*, w: Misztal, *Prawo kanonizacyjne*, s. 541-551.

2. STRUKTURA KONGREGACJI SPRAW KANONIZACYJNYCH

Struktura Kongregacji Spraw Kanonizacyjnych jest analogiczna do pozostałych dykasterii Kurii Rzymskiej (zob. PB 2-10) i składa się z organów jednoosobowych oraz wieloosobowych. Organami jednoosobowymi są: 1) prefekt; 2) sekretarz; 3) podsekretarz; 4) promotor wiary; 5) relator generalny; 6) relatorzy; 7) konsulatorzy. Ponadto do struktur Kongregacji należy: 8) kancelaria, 9) urząd protokołu, 10) urząd oceny ważności prawnej procesu diecezjalnego, 11) administracja, 12) fundusz wsparcia ekonomicznego, 13) archiwum. Natomiast organami kolegialnymi są: 1) kongres kardynałów i biskupów; 2) kongres teologów; 3) kongres historyków; 4) kongres konsulty medycznej. Należy również wspomnieć o strukturach pomocniczych, w tym Studium.

2.1. Kompetencje organów jednoosobowych

Zgodnie z konstytucją *Pastor Bonus* Kongregacja Spraw Kanonizacyjnych „poprzez wydawanie szczegółowych norm oraz przez odpowiednie rady wspiera biskupów diecezjalnych, którym przysługuje instrukcja sprawy [...]. Bada przygotowane już sprawy, zwracając uwagę na to, czy wszystko zostało dokonane z przepisami prawa. Sprawdzone w ten sposób sprawy dogłębniej analizuje, aby można było wypowiedzieć osąd, czy jest wszystko, co jest wymagane dla przedstawienia Ojcu świętemu pozytywnych wniosków [...] załatwia sprawy związane z przyznawaniem świętemu tytułu Doktora [...] rozstrzyga o wszystkim, co dotyczy autentyczności relikwii oraz ich przechowywania” (PB 71-74).

2.1.1. Kompetencje prefekta

Prefekt Kongregacji sprawuje funkcję kierownika w stosunku do całej działalności dykasterii (PB 4) zgodnie z Regulaminem Ogólnym Kurii Rzymskiej (*Regolamento generale*, art. 2)¹¹. Przedstawia papieżowi aktualny stan spraw kanonizacyjnych, referuje rezultaty posiedzeń kongresów

---

¹⁰ Congregatio pro Causis Sanctorum, *Sanctorum Mater. Istruzione per lo svolgimento delle Inchieste diocesane o eparchiali nelle Cause dei Santi* (17.05.2007), AAS 99 (2007), s. 465-510 [dalej cyt.: *Sanctorum Mater*].

¹¹ *Regolamento della Congregazione per le Cause dei Santi*, Città del Vaticano 1983, art. 2 [dalej cyt.: *Regolamento*].

historycznych i teologicznych, medycznych konsultorów, zebrań kardynałów i biskupów członków Kongregacji oraz wyniki ich głosowań. Referuje ewentualne trudności wynikające w poszczególnych sprawach. Jako organ jednoosobowy wchodzi w skład organów kolegialnych: kongresów zwyczajnych i nadzwyczajnych; przewodniczy zebraniom całej Kongregacji, gdzie podejmowane są decyzje w odniesieniu do heroicznego cnót czy męczeństwa, cudu, beatyfikacji i kanonizacji; dobiera odpowiednią kadrę przy uwzględnieniu zasad regulaminowych, aby różne kraje miały swych reprezentantów w pracach Kongregacji (*Regolamento generale*, art. 12)¹².

2.1.2. Kompetencje sekretarza

Sekretarz Kongregacji wspomaga w pracy kardynała prefekta. Pełni funkcje administracyjne, kieruje całą działalnością Kongregacji merytorycznie, uczestniczy we wszystkich zebraniach zwyczajnych i plenarnych z prawem głosu (*Regolamento generale*, art. 25).

W Kongregacji prowadzi różne prace. Należy do niego w szczególności: wyznaczanie zadania każdemu urzędnikowi, studiowanie ważniejszych kwestii, kontrolowanie redagowania pism i reskryptów, odpowiadanie za dyscyplinę i zachowanie przepisów Regulaminu dykasterii; powierzanie konsultorom sprawy do przestudiowania, zwoływanie ich na kongresie i w wypadku potrzeby przewodniczenie w obradach; przesyłanie do organu urzędowego Stolicy Apostolskiej „Acta Apostolicae Sedis” dokumentów do publikacji; zastępowanie kardynała prefekta w razie jego nieobecności; podpisywanie razem z nim akt Kongregacji; relacjonowanie mu ważniejszych spraw; przez sprawowanie przez sekretarza urzędu ekonoma Kongregacji, należy do niego także ustalanie bilansu i sumiennego jego realizowania (*Regolamento generale*, art. 27).

Poza wymienionymi uprawnieniami i obowiązkami wynikającymi z Ogólnego Regulaminu Kurii Rzymskiej, do sekretarza Kongregacji Spraw Kanonizacyjnych należy również: nawiązywanie kontaktów z biskupami, którzy podczas trwania postępowania zwracają się do Kongregacji w celu uzyskania rady lub instrukcji; uczestniczenie w zebraniach kardynałów i biskupów z prawem głosu i składanie z nich sprawozdań papieżowi; tro-

---

¹² Por. zasadę właściwej osoby na właściwym miejscu – Congregazione per i Vescovi, Directorio per il ministero pastorale dei vescovi, *Apostolorum successores* (22.02.2004), Libreria Editrice Vaticana 2004; Kongregacja ds Biskupów, *Dekret o pasterskich zadaniach biskupów „Apostolorum successores”*, w: UHK, s. 517-711, nr 61.

szczenie się o redakcję dekretów na temat heroiczności cnót lub męczeństwa czy cudów (DPM 4; *Regolamento*, art. 3).

2.1.3. Kompetencje podsekretarza

Podsekretarz Kongregacji wspomaga sekretarza w jego pracach w szczególności poprzez: pomaganie sekretarzowi w kierowaniu personelem i rozwiązywaniu problemów w Kongregacji, troszcząc się o jej funkcjonowanie; zastępowanie sekretarza w wypadku nieobecności lub przeszkody; podpisywanie aktów mniejszej wagi po uprzednim otrzymaniu upoważnienia (*Regolamento generale*, art. 28); pełnienie funkcji protokolanta podczas zebrań zwyczajnych i plenarnych, jeżeli sekretarz posiada sakrę biskupią.

Podsekretarz bada przesłaną dokumentację z diecezji pod kątem zachowania norm Kongregacji w procesie diecezjalnym z 7 lutego 1983 r. i referuje tę problematykę na kongresie zwyczajnym (DPM 5). Do podsekretarza należy też zwoływanie konsulty medycznej Kongregacji (*Regolamento*, art. 4).

2.1.4. Kompetencje promotora wiary

Urząd promotora wiary, prałata teologa, powierzony jest jednej osobie, lecz w wypadku, gdyby promotor wiary uznał za stosowne, może wskazać kardynałowi prefektowi innego teologa, który zostanie mianowany promotorem wiary *ad casum*.

Promotor studiuje pozycje przygotowane pod kierunkiem relatorów i wydaje swoje *votum* na ich temat; zwołuje kongres szczególny konsultorów teologów, kieruje na nim dyskusją i sporządza relacje z jego przebiegu; bez prawa głosowania uczestniczy w charakterze eksperta w zebraniu kardynałów i biskupów kongregacji (DPM art. 8; *Regolamento*, art. 7).

2.1.5. Kompetencje relatora generalnego

Relator generalny i kolegium relatorów¹³ są strukturami zupełnie nowymi w Kongregacji. Dotychczas w sprawach dawnych w Urzędzie Historyczno-Hagiograficznym istniał urząd relatora generalnego, pod którego

---

¹³ Relatorzy powinni znać język włoski i dwa języki nowożytnie, zob.: *Regolamento*, art. 5 § 5.

kierownictwem przygotowywano *positio ex officio* na temat cnót heroicznych i męczeństwa.

Relator generalny zwołuje i przewodniczy posiedzeniom konsultorów historyków wyznaczonych do poszczególnych spraw. Razem z relatorem sprawy przygotowuje relację, czyli pisemne sprawozdanie z tego posiedzenia (DPM 7). Ponadto w stadium studiowania spraw współpracuje z pomocnikami z zewnątrz Kongregacji. Zebranie zwyczajne może powierzyć mu także studium poszczególnych spraw kanonizacyjnych i wtedy pełni rolę relatora do poszczególnych spraw.

2.1.6. Kompetencje relatorów

Status prawny i sytuacja materialna relatorów jest zrównana z urzędnikami wyższymi pierwszej klasy, o ile zatrudnieni są na całym etacie i nie pełnią innych obowiązków (*Regolamento*, art. 9 § 2).

Relatorzy studiują sprawy im powierzone wspólnie ze współpracownikami zewnętrznymi oraz przygotowują pozycje na temat cnót lub męczeństwa. Jeśli zachodzi taka potrzeba, informują kongres zwyczajny o przeszkodach, które wynikły w sprawie podległej ich kompetencji, jak i o ewentualnej konieczności powołania ekspertyzy lub studium specjalistycznego (DPM 7)¹⁴.

2.1.7. Kompetencje konsultorów

Na podstawie art. 11 DPM Kongregacja powołuje konsultorów do wydawania opinii w sprawach: teologicznych, historycznych i medycznych¹⁵. Orzeczenia konsultorów są niezbędne do dalszego postępowania w sprawach procesowych. Gdy wynik ich jest negatywny, to proces beatyfikacyjny lub kanonizacyjny jest wstrzymywany do wyjaśnienia i wznowienia przez postulatora.

---

¹⁴ Szerzej na temat pracy relatora generalnego i zadań relatorów zob.: E. Nowak, *Kongregacja Spraw Kanonizacyjnych: struktury, kompetencje*, w: *Elementy prawne świętości kanonizowanej według ustawodawstwa Jana Pawła II. Materiały II Ogólnopolskiego Sympozjum Prawa Kanonizacyjnego*, KUL, Lublin 24-26.09.1992, red. H. Miśtał, Lublin 1993, s. 20-21.

¹⁵ Por.: *Le Cause dei Santi. Sussidio per lo "Studium"*, ed. V. Criscuolo, D. Ols, R.J. Sarno, Città del Vaticano 2014, s. 311-313 [dalej cyt.: *Le Cause dei Santi* 2014].

2.2. Kompetencje organów kancelaryjnych, administracyjnych i finansowych

2.2.1. Kompetencje kancelarii

W kompetencji kancelarii ogólnej leży otwieranie procesów diecezjalnych, sporządzanie kopii publicznych oraz przechowywanie bieżących akt w archiwum podręcznym.

2.2.2. Kompetencje urzędu protokołu

Urząd protokołu przyjmuje *positio* danej sprawy oraz wydaje zaświadczenia o przyjęciu akt dochodzenia diecezjalnego. Zajmuje się także rejestrowaniem pism, takich jak: listy postulacyjne, dekrety ważności procesu, dekrety Kongresu zwyczajnego i inne.

2.2.3. Kompetencje urzędu oceny ważności prawnej procesu diecezjalnego

Urząd oceny ważności prawnej procesu diecezjalnego studiuje od strony formalnej proces diecezjalny.

2.2.4. Kompetencje administracyjne

Do zadań administracji należy: rejestrowanie wszystkich dokumentów przyjmowanych i wydawanych przez Kongregację; pobieranie opłat za dokonane w dykasterii czynności; dbanie o infrastrukturę oraz finansowanie wydatków kancelarii.

2.2.5. Kompetencje funduszu wsparcia ekonomicznego¹⁶

Kompetencje funduszu dotyczą gromadzenia środków ofiarowanych przez darczyńców i postulacje, a także przekazywania ich na prowadzenie spraw tych postulacji, które mają mniejsze możliwości finansowe.

2.2.6. Kompetencje archiwum

W archiwum przechowywane są dokumenty liturgiczne i kanonizacyjne od 1588 r. Po beatyfikacji, archiwum Kongregacji przekazuje akta

---

¹⁶ *Le Cause dei Santi* 2014, s. 399-402.

sprawy do *Archivio Segreto Vaticano*. W ramach swoich kompetencji udostępnia też akta pracownikom Kongregacji i innym uczonym za pozwoleniem przełożonych.

2.3. Kompetencje organów kolegialnych – zebrania¹⁷ oraz kongresy kardynałów i biskupów

Zebranie (kongregacja) kardynałów i biskupów jest najważniejszym organem kolegialnym Kongregacji. Zebrania te dzielą się na plenarne i zwyczajne.

2.3.1. Kompetencje zebrań plenarnych¹⁸ (*congregatio plenaria*)

Do kompetencji zebrań plenarnych należy rozwiązanie problemów naukowych oraz informowanie Ojca Świętego o przebiegu zebrania (*Regolamento generale*, art. 96-97).

2.3.2. Kompetencje zebrań zwyczajnych (*congregatio ordinaria*)

Na zebraniach zwyczajnych uczestnicy słuchają relacji ponensa sprawy, wyrażają opinię na temat heroicznego cnót lub męczeństwa oraz cudu, dyskutują nad sprawą, głosują, przygotowują pisemną relację dla Ojca Świętego (*Regolamento generale*, art. 24). W wypadku aprobaty przez papieża heroicznego cnót lub męczeństwa przygotowują dekret o heroicznosci cnót lub męczeństwie (*decretum de heroicitate virtutum* lub *decretum de heroicitate virtutum et super cultu* lub *decretum super martyrio* lub *et super cultu*). Natomiast w sytuacji zatwierdzenia cudu przygotowują dekret jego aprobaty (*decretum super miraculo*).

2.3.3. Kompetencje kongresu zwyczajnego

Kongres, zgodnie z wytycznymi z *Regolamento*, zbiera się raz w tygodniu. Wówczas decyduje w sprawach przedstawionych przez sekretarza, które mają być przedłożone Biskupowi Rzymu. Ponadto wyznacza ponensa, relatora oraz decyduje o powołaniu specjalistów wyjaśniających wątp-

---

¹⁷ Zob. *Regolamento generale della Curia Romana* (22.02.1968), AAS 60 (1968), s. 129-176, art.115-122; *Le Cause dei Santi* 2014, s. 313-314.

¹⁸ Tamże, art. 111.

liwe i trudne kwestie, a także przyjmuje wagę dochodzenia diecezjalnego¹⁹.

2.3.4. Kompetencje kongresu teologicznego²⁰

W oparciu o zebrane i przedstawione w *positio* świadectwa kongres teologiczny wypowiada się co do *iter* sprawy oraz, czy *ex probatis* można lub nie można wnioskować o heroicznosci cnót lub męczeństwa sługi Bożego²¹ bądź o cudzie (DPM 14, 2°).

2.3.5. Kompetencje Kongresu historyków

Kongres historyków ocenia pod względem merytorycznym materiały zebrane w *positio*; bada dokumentację, jej kompletność i wystarczalność do celu sprawy; opiniuje zebrany w *positio* materiał²², a w razie konieczności uzupełnia dokumentację sprawy poprzez dodatkowe studia i badania oraz sporządza pisemną relację z zebrania (DPM, 13-14).

2.3.6. Kompetencje konsulty biegłych – konsulta medyczna

Do kompetencji konsulty medycznej należy zbadanie domniemanego cudu oraz analiza i badanie zjawiska przedstawianego, jako cudowne (DPM, 11-12)²³.

2.4. Kompetencje struktur pomocniczych kongregacji

W Kongregacji od 1984 r. funkcjonuje *Studium Congregationis de Causis Sanctorum*, które kształci postulatorów i innych pracowników Kongre-

---

¹⁹ H. Misztal, *Prawo kanonizacyjne*, s. 461-462; H. Misztal, L. Fiejdasz, *Kongregacja Spraw Kanonizacyjnych – historia, struktura, kompetencje*, w: *Kuria Rzymska i pomniki chrześcijaństwa na szlaku do Wiecznego Miasta*, red. E. Szczot, Lublin 2007, s. 50.

²⁰ Kongres teologiczny – szczególnie tworzą: promotor wiary (prałat teolog) oraz ośmiu konsultorów teologów. Szerzej zob.: *Le Cause dei Santi* 2014, s. 312-313.

²¹ B. Turek, *Niektóre obserwacje na temat procedury w fazie studium spraw beatyfikacyjnych i kanonizacyjnych wobec Kongregacji do Spraw Świętych* (tł. pol. P. Szyrszeń, M. Borowski), „Salwatoriański Biuletyn Postulacyjny” 17 (2004), s. 19-20.

²² Na zebraniu odczytuje się opinie historyków, które winny zawierać odpowiedzi na wszystkie pytania relatora generalnego, a kończyć się formułą: *affirmative, negative, suspensive*.

²³ Konsulta powinna składać się z przewodniczącego i czterech ekspertów (*Regolamento generale*, art. 10 § 2).

gacji. W dykasterii tej wydawany jest *Index ac status causarum* zawierający aktualny wykaz prowadzonych spraw i ich zaawansowanie oraz odpowiedzialnych za poszczególne procesy postulatorów zarówno duchownych, jak i świeckich.

W Kongregacji pracuje także określona grupa urzędników niższych według ustalonej liczby w tabeli personalnej zatwierdzonej przez Biskupa Rzymu. Urzędnicy niżsi dzielą się na trzy kategorie. Do pierwszej zalicza się: pomocników naukowych relatora generalnego, pomocników naukowych sekretariatu, jak również pomocnika naukowego promotora wiary. Drugą kategorię tworzy sześć osób, w tym jeden archiwista. Z kolei w skład trzeciej kategorii wchodzi trzech pisarzy Kongregacji. Należy również wspomnieć o codziennych pracach portierów oraz kasie.

Nominacje i powołania personalne w Kongregacji odbywają się według przepisów zawartych w *Regulaminie Ogólnym Kurii Rzymskiej*. Zgodnie z tym aktem wszystkich urzędników wyższych mianuje Papież. Natomiast nominacje przygotowuje Sekretariat Stanu. Niższych urzędników zatrudnianych z różnych krajów mianuje kardynał prefekt po przedstawieniu ich kandydatury przez sekretarza i zaopiniowaniu przez konferencję biskupów danego kraju, przy uwzględnieniu wymogów prawnych na te stanowiska. Z przyjęciem danego urzędu wiąże się konieczność złożenia wyznania wiary i przyrzeczenie wiernego wypełniania urzędu i zachowania tajemnicy.

Przyjęcie niższych urzędników łączy się także z koniecznością odbycia rocznej próby w Kongregacji. Ponadto *Regulamin* zawiera przepisy odnoszące się do pracowników niesamodzielných. Kardynał prefekt może zatrudnić do prac nadzwyczajnych osoby z kontraktem trwającym do roku.

3. PROCEDURA REALIZACJI KOMPETENCJI

Procedura realizacji kompetencji uzależniona jest od rodzaju sprawy oraz etapu, na którym sprawa się znajduje. Można wyróżnić dwa podstawowe etapy: 1) dotyczący procesu przeprowadzonego w poszczególnych Kościołach partykularnych; 2) dotyczący przebiegu sprawy w Kurii Rzymskiej.

3.1. Procedura realizacji kompetencji w diecezji

Do kompetencji Kongregacji dotyczących Kościoła partykularnego, którego typowym przykładem jest diecezja (kan. 368-369), należy wydanie *nihil obstat* biskupowi diecezjalnemu do utworzenia diecezjalnego trybunału kanonizacyjnego, w którym jednocześnie zezwala się na rozpoczęcie w diecezji procesu kanonizacyjnego mającego na celu przygotowanie dokumentów określonego Sługi Bożego do beatyfikacji lub kanonizacji. Kongregacja jest zawsze organem konsultacyjnym dla trybunałów diecezjalnych oraz nadzorczym. Po zakończeniu procesu kanonizacyjnego na etapie diecezjalnym do Kongregacji należy przestudiowanie wszystkich dokumentów pod względem merytorycznym i formalnym oraz wydanie dekretu ważności przeprowadzonego procesu. Gdy pojawią się wątpliwości dotyczące tego procesu, Kongregacja prosi o ich wyjaśnienie lub uzupełnienie brakujących dokumentów.

3.2. Procedura realizacji kompetencji w Kongregacji

Procedury przebiegu spraw w Kurii Rzymskiej dotyczą rozpatrywania spraw odnoszących się do: 1) pism Sługi Bożego; 2) cnót heroicznych; 3) zatwierdzania starożytnego kultu, przyznania Świętym tytułu Doktora; 4) rozpatrywania sprawy cudów przypisanych wstawiennictwu Sługi Bożego. Kongregacja decyduje także w sprawach autentyczności i przechowywania relikwii²⁴.

3.2.1. Badanie pism Sługi Bożego

Po wydaniu opinii dwóch teologów-cenzorów kongres zwyczajny bada pisma Sługi Bożego. W wypadku jakichkolwiek trudności, sprawę przekazuje się zebraniu plenarnemu.

3.2.2. Badanie heroiczności cnót

Na podstawie wniosku zawierającego streszczenie relacji relatora sprawy opinii trzech konsultorów, uwag generalnego promotora wiary na specjalnym posiedzeniu, w którym uczestniczą: sekretarz, podsekretarz, gene-

---

²⁴ *Sanctorum Mater, Appendice. Ricognizione canonica delle spoglie mortali di un Servo di Dio*, s. 507-510; DPM, art. 3.

ralny promotor wiary, zastępcą promotora, relator sprawy, generalny referent, trzech konsultorzy (pełniący funkcje sędziowskie), rozważa się męczeństwo²⁵ i heroiczną cnotę, głosując nad uzasadnieniem sprawy, a także przygotowuje się relację podpisaną przez uczestników posiedzenia.

Zebranie plenarne kardynałów (kongregacja), w której uczestniczy sekretarz, po rozpatrzeniu wspomnianego wniosku, sprawozdania z kongresu oraz końcowej relacji, wydaje wyrok w sprawie.

3.2.3. Zatwierdzenie starożytnego kultu lub przyznanie Świętym tytułu Doktora Kościoła

Zatwierdzenie starożytnego kultu lub przyznanie Świętym tytułu Doktora Kościoła (PB 73) rozpoczyna przygotowanie wniosku zawierającego streszczenie, relację relatora sprawy, wniosek trzech konsultorów i oświadczenie promotora wiary. Rozprawa odbywa się na kongresie, a następnie na zebraniu plenarnym kardynałów (kongregacji).

3.2.4. Rozpatrywanie sprawy cudów przypisanych wstawiennictwu Sługi Bożego²⁶

Na podstawie wniosku medyczno-prawnego dotyczącego cudu, wydane-go przez dwóch biegłych, konsulta, zwana potocznie medyczną (lekarską), bada przytoczony cud i przedstawia wnioski z posiedzenia w specjalnej relacji.

Po uprzednim przygotowaniu wniosku, obejmującego streszczenie sprawy, opinię medyczno-prawną biegłych, relację z posiedzenia lekarzy, informację patrona, wnioski trzech konsultorów oraz uwagi generalnego promotora i odpowiedzi patrona, kongres dyskutuje nad sprawą, aby przekazać ją zebraniu plenarnemu kardynałów.

Decyzje kardynałów są przedstawiane Ojcu Świętemu, który decyduje czy sprawę należy kontynuować²⁷.

---

²⁵ Por.: H. Misztal, *La Dichiarazione Ecclesiale Del Martirio*, w: *Duc in altum. Sprawy kanonizacyjne. Wybór pism*, red. L. Fiejdasz, Lublin 2009, s. 135-153.

²⁶ Szczegółowy opis procedur zob.: t e n Ź e, *Le cause di canonizzazione. Storia e procedura*, Città del Vaticano 2005, s. 376-382.

²⁷ Congregazione delle Cause dei Santi, *Benedetto XIV (1740-1758). De Servorum Dei Beatificatione et Beatorum Canonizatione*, Città del Vaticano 2014, s. 16-30.

*

Kongregacja Spraw Kanonizacyjnych jest jedną z najstarszych dykasterii Kurii Rzymskiej. Od 1588 do 1969 r. była Sekcją spraw Kanonizacyjnych Kongregacji ds. Świętych Obrzędów. Paweł VI w 1969 r. wyodrębnił z Kongregacji Obrzędów Kongregację Kultu Bożego i Kongregację Spraw Kanonizacyjnych. Jan Paweł II dokonał reformy Kongregacji konstytucją apostolską *Divinus perfectionis Magister* z 1983 r., a następnie w 1988 r. konstytucją apostolską *Pastor Bonus* wprowadził w tej dykasterii nowe zmiany. W 2007 r. papież Benedykt XVI zaaprobował instrukcję *Sanctorum Mater* i polecił ją opublikować, aby służyła pomocą w prowadzeniu procesów.

Kongregacja Spraw Kanonizacyjnych zajmuje się tzw. „świętością kanonizowaną”, czyli świętością uznaną oficjalnie przez Kościół, który ma odwagę głosić prawdę (*il coraggio della verità*). Chodzi o heroiczność cnót chrześcijańskich, autorytatywnie przedstawioną i ukazaną wiernym, jako wzorzec do naśladowania. Obok tego głównego zadania, do kompetencji Kongregacji należy również studiowanie zagadnień związanych z nadaniem świętym tytułu Doktora Kościoła oraz podejmowanie decyzji w sprawach autentyczności i przechowywania relikwii.

Od 1595 r., czyli w siedem lat po powołaniu Kongregacji ds. Świętych Obrzędów, istnieją również procesy kanonizacyjne *equipollente*²⁸, które nie do końca są oparte o wyżej scharakteryzowane procedury procesowe. Aktualnie trwa opracowywanie listy świętych wyniesionych na ołtarze w ten sposób²⁹.

Mimo długotrwałej analizy źródeł należy nadal prowadzić badania i współpracować z Kongregacją Spraw Kanonizacyjnych, aby lepiej zrozumieć jej kompetencje i procedurę ich realizacji w procesie zmierzającym do uznania świętości kandydatów na ołtarze.

---

²⁸ *Equipollente* – równożędne, równoznaczne, tłum. autora.

²⁹ V. Criscuolo, *La „Positio” Sulle Virtù e Sul Martirio: Significato, Composizione, Struttura. Con Alcune Indicazioni Posizioni: Super Beatificatione Aequipollenti, Super Canonizatione Aequipollenti, Super Ecclesiae Doctoratu*, Roma 2014, s. 34 (43 świętych).

ZAŁĄCZNIK³⁰

**TARIFFARIO PER LA FASE ROMANA
CENNIK PROCESÓW RZYMSKICH**

zatwierdzony dnia 1 stycznia 2014 r.

Rescritto per il trasferimento della <i>Competenza del Foro</i> (Reskrypt przeniesienia kompetencji do innej diecezji)	€ 150.00
Rescritto per il <i>Nulla Osta</i> della Santa Sede (Reskrypt Stolicy Apostolskiej, ze nie widzi przeszkód w rozpoczęciu sprawy)	€ 150.00
Nomina del Postulatore (Mianowanie Postulatora rzymskiego)	€ 150.00
Rescritto per l'apertura degli Atti processuali (Reskrypt o przyjęciu nadesłanych akt z dochodzenia diecezjalnego)	€ 150.00
Rilegatura degli Atti (Transunto e Copia Pubblica) (Oprawa nadesłanych akt)	€ 30.00 <i>a vol.</i> <i>za tom</i>
Validità giuridica dell'Inchiesta diocesana (Sprawdzenie ważności prawnej nadesłanych akt)	€ 470.00 + € 10.00 <i>a vol.</i> <i>za tom</i>
Nomina del Relatore (Mianowanie relatora)	€ 150.00
Positio s. virtutibus/martyrio (Opłaty za każdą godzinę pracy Relatora)	€ 20.00 <i>per ogni ora</i> <i>za godzinę pracy</i>
Congresso dei Consultori Storici (Kongres Konsultorów historyków)	€ 2.860.00
<i>Relatio et Vota</i> dei Consultori Storici [Oceny (<i>Relatio et Vota</i>) Konsultorów historyków]	€ 350,00*
Congresso dei Consultori Teologi (virtù o martirio) (Kongres Konsultorów teologów)	€ 4.060,00
<i>Relatio et Vota</i> dei Consultori Teologi (virtù o martirio) [Ocena (<i>Relatio i Vota</i>) Konsultorów teologów]	€ 350,00*
Rescritto per la Nomina del Ponente (Odpowiedź w sprawie mianowania kardynała Ponensa)	€ 150,00
Sessione Ordinaria dei Cardinali e Vescovi (virtù, martirio, miracolo) (Sesja zwyczajna Kardynałów i Biskupów)	€ 3.880,00
Promulgazione del Decreto (Ogłoszenie Dekretu o heroicznosci życia bądź męczeństwie i cudzie)	€ 1.600.00 + 300.00 circa* <i>eroicità delle virtù,</i> <i>martirio o miracolo</i>

³⁰ Archiwum postulatora.

<i>Revisa del Summarium sul miracolo</i>	€ 350,00 + €4/5,00 a pag.
<i>(Kontrola Summariusza o cudzie)</i>	od strony
Perizie medico-legali o tecniche d'Ufficio	€ 500,00 a perizia
<i>(Ekspertyzy urzędowe lekarsko-prawne i techniczne)</i>	od ekspertyzy
<i>Revisa delle Perizie d'Ufficio</i>	€ 50,00 a perizia
<i>(Kontrola ekspertyz urzędowych)</i>	od ekspertyzy
Consulta Medica o Tecnica	€ 3.760,00
<i>(Narady lekarskie lub techniczne)</i>	
<i>Revisa della Relazione della Consulta Medica o Tecnica</i>	€ 50,00
<i>(Kontrola narad lekarskich bądź technicznych)</i>	
Congresso dei Consultori Teologi (miracolo)	€ 1.860,00
<i>(Kongres Konsultorów teologów nad uznaniem cudu)</i>	
<i>Relatio et Vota dei Teologi (miracolo)</i>	€ 200,00*
<i>[Ocena (Relatio i Vota) narad Konsultorów teologów nad sprawą cudu]</i>	
Breve di Beatificazione (redazione)	€ 150,00
<i>(Redakcja breve o beatyfikacji)</i>	
Compendio per il Concistoro (redazione)	€ 300,00*
<i>(Redakcja tekstu na Konsystorz papieski)</i>	
Bolla di Canonizzazione (redazione)	€ 150,00
<i>(Redakcja Bulli kanonizacyjnej)</i>	
<i>Rescritto e Instructio per la ricognizione canonica della salma</i>	€ 300,00
<i>[Reskrypt i Instrukcja o rozpoznaniu kanonicznym szczątków (zwłok)]</i>	

*Ps. Non sono compresi i costi della stampa, da corrispondere direttamente alla tipografia.

*Ps. Nie są wliczone koszty drukowania i dlatego trzeba bezpośrednio skontaktować się z drukarnią.

BIBLIOGRAFIA

Źródła prawa

- Codex Iuris Canonici autoritatae Ioannis Pauli PP. II promulgatus (25.01.1983), AAS 75 (1983), pars II, s. 1-348; Kodeks Prawa Kanonicznego. Przekład Polski zatwierdzony przez Konferencję Episkopatu, Poznań 1984.
- Congregatio pro Causis Sanctorum, Sanctorum Mater. Istruzione per lo svolgimento delle Inchieste diocesane o eparchiali nelle Cause dei Santi (17.05.2007), AAS 99 (2007), s. 465-510.
- Congregazione per i Vescovi, Direttorio per il ministero pastorale dei vescovi Apostolorum successores (22.02.2004), Libreria Editrice Vaticana 2004; Kongregacja ds Biskupów, Dyrektorium o pasterskiej posłudze Biskupów „Apostolorum successores”, w: Ustrój hierarchiczny Kościoła. Wybór źródeł, red. W. Kacprzyk, M. Sitarz, Lublin 2006, s. 517-711.

- Ioannes Paulus PP. II**, *Constitutio apostolica modus procedendi in Causarum canonizationis instructione recognoscitur et Sacrae Congregationis pro Causis Sanctorum nova datur ordinatio Divinus perfectionis Magister* (25.01.1983), AAS 75 (1983), pars I, s. 349-355; **Jan Paweł II**, *Konstytucja apostolska „Divinus perfectionis Magister”*, w: **Henryk Misztal**, *Prawo kanonizacyjne. Instytucje prawa materialnego, zarys historii, procedura*, wyd. 2 poszerz. i uzup., Lublin 2003, s. 506-515.
- Ioannes Paulus PP. II**, *Constitutio apostolica Pastor Bonus* (28.06.1988), AAS 80 (1988), s. 841-912; **Jan Paweł II**, *Konstytucja apostolska „Pastor Bonus”*, w: *Ustrój hierarchiczny Kościoła. Wybór źródeł*, red. **W. Kacprzyk**, **M. Sitarz**, Lublin 2006, s. 217-257.
- Paulus PP. VI**, *Constitutio apostolica Sacra Rituum Congregatio in duas Congregationes dividitur, alteram pro Cultu Divino, alteram pro Causis Sanctorum* (8.05.1969), AAS 61 (1969), s. 297-305.
- Regolamento della Congregazione per le Cause dei Santi*, Città del Vaticano 1983.
- Regolamento generale della Curia Romana* (22.02.1968), AAS 60 (1968), s. 129-176.
- Regolamento generale della Curia Romana*, Libreria Editrice Vaticana 1999.
- Sacra Congregatio pro Causis Sanctorum, Normae servandae in inquisitionibus ab Episcopis faciendis in causis Sanctorum* (7.02.1983), AAS 75 (1983), pars I, s. 396-403; *Kongregacja Spraw Kanonizacyjnych, Normae servandae*, w: **Henryk Misztal**, *Prawo kanonizacyjne. Instytucje prawa materialnego, zarys historii, procedura*, wyd. 2 poszerz. i uzup., Lublin 2003, s. 541-551.
- Xystus PP. V**, *Constitutio apostolica Immensa Aeterni Dei*, 22.01.1588, *Bullarium Romanum*, t. VIII, Augustae Taurinorum 1863, s. 989.

Literatura

- Congregatio De Causis Sanctorum Studium*, Città del Vaticano 2004.
- Criscuolo Vincenzo**, *La „Positio” Sulle Virtú e Sul Martirio: Significato, Composizione, Struttura. Con Alcune Indicazioni Positiones: Super Beatificatione Aequipollenti, Super Canonizatione Aequipollenti, Super Ecclesiae Doctoratu*, Roma 2014.
- Le Cause dei Santi. Sussidio per lo “Studium”*, ed. **V. Criscuolo**, **D. Ols**, **R.J. Sarno**, Città del Vaticano 2011.
- Le Cause dei Santi. Sussidio per lo “Studium”*, ed. **V. Criscuolo**, **D. Ols**, **R.J. Sarno**, Città del Vaticano 2012.
- Le Cause dei Santi. Sussidio per lo “Studium”*, ed. **V. Criscuolo**, **D. Ols**, **R.J. Sarno**, Città del Vaticano 2014.
- Misztal Henryk**, *Prawo kanonizacyjne. Instytucje prawa materialnego, zarys historii, procedura*, wyd. 2 poszerz. i uzup., Lublin 2003.
- Misztal Henryk**, **Fiejdasz Lidia**, *Kongregacja Spraw Kanonizacyjnych – historia, struktura, kompetencje*, w: *Kuria Rzymska i pomniki chrześcijaństwa na szlaku do Wiecznego Miasta*, red. **E. Szczot**, Lublin 2007, s. 41-66.
- Misztal Henryk**, *Le cause di canonizzazione. Storia e procedura*, Città del Vaticano 2005.
- Misztal Henryk**, *La Dichiarazione ecclesiale del martirio*, w: *Duc in altum Sprawy kanonizacyjne. Wybór pism*, red. **L. Fiejdasz**, Lublin 2009, s. 135-153.

Nowak Edward, Kongregacja Spraw Kanonizacyjnych: struktury, kompetencje, w: Elementy prawne świętości kanonizowanej według ustawodawstwa Jana Pawła II. Materiały II Ogólnopolskiego Sympozjum Prawa Kanonizacyjnego, KUL, Lublin 24-26.09.1992, red. H. Misztal, Lublin 1993, s. 13-42.

Turek Bogusław, Niektóre obserwacje na temat procedury w fazie studium spraw beatyfikacyjnych i kanonizacyjnych wobec Kongregacji do Spraw Świętych (tł. pol. P. Szyrszeń, M. Borowski), *Salwatoriański Biuletyn Postulacyjny* 17 (2004), s. 19-20.

Competences of the Congregation for the Causes of Saints

S u m m a r y

The article discusses the issue of the competences of the Congregation for the Causes of Saints. The Author begins with the origin of the Congregation. It is emphasized that this dicastery is one of the oldest organ of the Apostolic See. The Pope Sixtus V with the Apostolic Constitution *Immensa aeterni Dei* of 22 January 1588 created the Sacred Congregation of Rites. Thereafter, Paul VI, divided the Congregation of Rites with the Apostolic Constitution *Sacra Rituum Congregatio* of 8 May 1969 and created two congregations (sections): one for Divine Worship and another for the Causes of Saints.

The Congregation is composed of the cardinal prefect, secretary, under-secretary, promoter of the faith, relators and consultors. The Pope has the principal functions in the dicastery. He creates it, indicates the priorities in the aspect of the current needs of the Church and approves each stage of the proceedings with a proper decrees.

The procedure in the Congregation for the Causes of Saints has been indicated in the Apostolic Constitution *Divinus perfectionis Magister* of 25 January 1983. The beatification process has three stages carrying out in the diocese. Then, the documents of the diocesan process are sent to the Congregation.

Słowa kluczowe: Stolica Apostolska, Kuria Rzymska, kardynał prefekt, sekretarz, procedura, proces beatyfikacyjny

Key words: Apostolic See, Roman Curia, cardinal prefect, secretary, procedure, beatification process